

Høringsnotat

Forskrift om insentivordning for ny dramatikk

1 Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet legger med dette fram forslag til en ny forskrift om insentivordning for ny dramatikk.

Dette, sammen med en bevilgning til Norsk kulturfond rettet mot det frie scenekunstheltet, følger opp regjeringens forslag om å innføre en insentivordning for ny norsk dramatikk, jf. Hurdalsplattformen, Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstmarkår* og Prop. 1 S (2023–2024) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Insentivordningen skal stimulere til oppføring av ny dramatikk på språk staten har ansvar for etter språklova. Insentivordningen skal forvaltes av Kulturdirektoratet. Departementet tar sikte på at forskriften trer i kraft fra 1. januar 2025, med forbehold om forsinkelser.

2 Bakgrunn

Norsk samtidsdramatikk er i utvikling. Flere av våre skrivende talenter er ettertraktet internasjonalt, samtidig som mange nye stemmer kommer til her hjemme. Aktiviteten ved Dramatikkens hus har siden etableringen i 2009 bidratt til å utvikle solide strukturer for langsiktig utvikling av tekster for scenen. Utfordringen er derfor ikke først og fremst at det skrives for lite ny dramatikk i Norge. Utfordringen er å få samtidsdramatikken oppført. Det er først når tekstene blir oppført på en scene, at dramatikere og andre tekstprodusenter – fortellerstemmene – har mulighet å videreutvikle talentet sitt. Videre er det først når dramatikk blir oppført, at vi best kan synliggjøre mangfoldet av historier som finnes i Norge i dag.

Teaterscenen er en sentral arena for å fremme og styrke norsk språk, både bokmål og nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere. Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for at ny dramatikk på disse språkene blir framført på landets scener i enda større grad enn i dag.

Innsatsen til scenekunstinstitusjonene er avgjørende for at nye fortellerstemmer slipper til på scenene. Men også det frie scenekunstheltet er en sentral arena for utvikling og oppføring av ny dramatikk. Regjeringen ønsker at en insentivordning skal treffe hele scenekunstheltet. Ordningens bevilgning vil deles i to, hvorav den ene delen underlegges forskrift og rettes mot institusjonene, mens den andre delen tilfaller Norsk kulturfond og innarbeides i eksisterende ordninger rettet mot scenekunstaktører i det frie scenekunstheltet. Dette høringsnotatet gjelder den delen av ordningen som rettes mot institusjonene.

3 Forslagets hovedinnhold

3.1 Hvem kan motta tilskudd

Etter forslaget retter ordningen seg mot profesjonelle scenekunstinstitusjoner. Hylland og Kleppe har i rapporten *Scenens kunst – gjennomgang av scenekunstheltet*, omtalt institusjonsteatre slik:

Det mest fremtredende kjennetegn ved institusjonsteatrene er at de er «totale institusjoner» der all scenekunstvirksomhet er samlet i en organisasjon. De har vanligvis egne prøvesaler, verksteder, lagre og scener, men de har også resepsjon, publikumsarenaer og andre publikumsfasiliteter. Personalmessig har de både teknisk, administrativt og kunstnerisk personale, som i stor utstrekning er fast ansatt. De representerer et eget økosystem som i liten grad har behov for eksternt samarbeid, selv om slikt samarbeid ser ut til å være økende.

De langt fleste institusjonsteatrene er organisert med en teatersjef og en teaterdirektør, som deler på den daglige ledelsen av teateret.¹

Også institusjoner for opera, musikkteater osv. vil kunne falle inn under denne definisjonen. For å motta tilskudd må institusjonene i tillegg være produserende, jf. utkastet til forskrift § 4.

3.2 Grunnlag for tilskudd

Institusjoner som oppfyller vilkårene i utkastet § 4, må oppfylle ytterligere tre vilkår for å kunne motta tilskudd, jf. utkastet til forskrift § 5.

For det første gis tilskudd kun til scenekunstinstitusjoner som har oppført ny dramatikk for et publikum, jf. utkast til forskrift § 5 første ledd. Dramatikk skal her forstås som et samlebegrep for ulike typer tekster for scenefremførelse. Det vil si at både tradisjonell dramatikk og andre scenetekster, inkludert librettoer o.l., er omfattet av ordningen.

For det andre må dramatikken være på et språk staten har ansvar for etter språklova, det vil si bokmål, nynorsk, samiske språk, kvensk, romani, romanes eller norsk tegnspråk, jf. utkast til forskrift § 5 tredje ledd. Departementet har foretatt en vurdering av om ordningen også bør omfatte språk staten ikke har ansvar for etter språklova.

Departementet mener at ordningen også skal fungere som et språkpolitisk tiltak, og ønsker derfor ikke å inkludere flere språk enn de ovennevnte.

For det tredje må institusjonen ha oppført en urpremiere av ny dramatikk, jf. utkast til forskrift § 5 andre ledd. Urpremiere er første gangen et verk presenteres for offentligheten. Departementet har vurdert om ordningen også burde omfatte tilskudd til nyoppsetninger for å bidra til at forestillinger har et lengre liv og vises flere steder. Fordi det primære målet med ordningen er å sørge for at ny dramatikk skal oppføres, og fordi urpremierer er vesentlig mer kostbart enn nyoppsetninger, har departementet i denne omgang valgt å begrense ordningens omfang til å kun gjelde urpremierer.

Departementet foreslår at det ikke gis tilskudd til dramatiseringer av eksisterende verk, det vil si omskriving eller bearbeidelse av en allerede skrevet tekst, jf. utkast til forskrift § 5 fjerde ledd. Det som taler *for* å inkludere dramatiseringer, er at mye dramatikk i dag er bearbeidelser av allerede kjent materiale, og at slike dramatiseringer ofte resulterer i ny

¹ Ole Marius Hylland og Bård Kleppe (2019): *Scenens kunst – gjennomgang av scenekunstormrådet*.

scenetekst. Departementet mener imidlertid at dramatiseringer ikke skal være inkludert i ordningen, av særlig tre grunner:

- Ny dramatikk vil få større plass på scenene, ikke adaptasjoner eller bearbeidelser av allerede eksisterende materiale.
- Ordningen vil stimulere skrivende og skapende til å utvikle ny, original dramatikk i tillegg til å stimulere til oppføring av ny dramatikk.
- Dersom man inkluderer dramatiseringer, vil langt flere kvalifisere til ordningen, som igjen vil gå ut over tilskuddsnivået til den enkelte mottaker, fordi ordningen er rammestyr, jf. utkast til forskrift § 6 andre ledd (omtalt under punkt 3.3).

3.3 Tilskuddets størrelse og søknadsfrister

Ved innfridde vilkår vil institusjonen få refundert inntil 40 pst. av dramatikerhonoraret, jf. utkast til forskrift § 6 første ledd. Dersom en institusjon oppfyller vilkårene, vil den ha krav på tilskudd. Ordningen er sånn sett regelstyrt. Departementet legger til grunn at en slik løsning, der Kulturdirektoratets skjønnsmargin begrenser seg til å vurdere om vilkårene i §§ 4 og 5 er oppfylt, er ønskelig. Først og fremst fordi ordningen blir forutsigbar og enkel for institusjonene å forholde seg til. I tillegg blir ordningen formodentlig enkel for Kulturdirektoratet å forvalte.

Ordningen er også rammestyr. Dersom det viser seg at samlet tildelingsbeløp overstiger disponibel ramme, skal utmålt støtte avkortes. Ved avkorting skal beregnet tilskudd reduseres prosentmessig likt for alle institusjoner som oppfyller vilkårene for støtte, jf. utkast til forskrift § 6 andre ledd.

Departementet legger ikke opp til løpende søknadsfrist. Kulturdirektoratet vil i henhold til forslaget § 9 fastsette søknadsfrist, i utgangspunktet én gang i året. Departementet legger til grunn at dette gjør ordningen enkel og forutsigbar, og unngår problematikk knyttet til fordeling av rammen utover året og uheldige insentiver til å sette opp dramatikk på visse tidspunkt uten grunnlag i faglige, uavhengige vurderinger.

3.4 Øvrige bestemmelser

Utkast til forskrift §§ 7–12 er administrative bestemmelser. Departementet legger til grunn at disse bestemmelsene dels følger av andre rettsgrunnlag, fortrinnsvis forvaltningsloven, som er vanlige for denne typen tilskuddsordninger og nødvendige for en fornuftig og forsvarlig forvaltning av ordningen. Departementet viser for øvrig til merknadene til de enkelte bestemmelser under punkt 5.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser utover eventuelle merutgifter for Kulturdirektoratet, som skal forvalte ordningen.

5 Merknader til bestemmelsene

Til § 1

Bestemmelsen slår fast at ordningen skal stimulere til oppføring av ny dramatikk på et av språkene staten har ansvar for etter språklova.

Til § 2

Bestemmelsen angir forskriftens geografiske virkeområde, og slår fast at forskriften gjelder i hele Norges territorium, inkludert Svalbard og Jan Mayen.

Til § 3

Bestemmelsen slår fast at Kulturdirektoratet forvalter insentivordningen.

Til § 4

Bestemmelsen slår fast at profesjonelle, produserende scenekunstinstitusjoner kan motta tilskudd etter forskriften.

Til § 5

Bestemmelsen gir anvisning på grunnlaget for å motta tilskudd.

Første ledd slår fast at det gis tilskudd til scenekunstinstitusjoner som har oppført ny dramatikk for et publikum.

Andre ledd slår fast at institusjonene anses å ha oppført ny dramatikk etter første ledd dersom de har oppført en urpremiere.

Tredje ledd slår fast at dramatikken må være på et språk staten har ansvar for etter språklova.

Fjerde ledd er en unntaksbestemmelse som slår fast at det ikke gis tilskudd til dramatiseringer av allerede eksisterende materiale.

Det vises for øvrig til fremstillingen i punkt 3.2.

Til § 6

Første ledd fastsetter tilskuddets størrelse, og slår fast at det gis tilskudd som dekker inntil 40 prosent av dramatikerhonoraret.

Andre ledd slår fast at ordningen er rammestyrte. Andre punktum slår fast at utmålt støtte skal avkortes prosentmessig likt for alle støtteberettigede institusjoner dersom samlet tildelingsbeløp overstiger disponibel ramme.

Til § 7

Første ledd slår fast at søknad om tilskudd skal leveres elektronisk i den formen Kulturdirektoratet bestemmer.

Andre ledd slår fast at søknaden skal inneholde bekreftelse på at urpremiere er gjennomført, dokumentasjon på avtalt dramatikerhonorar, samt ellers det Kulturdirektoratet bestemmer at er nødvendig.

Til § 8

Bestemmelsen innebærer at søker plikter å gi de opplysninger som Kulturdirektoratet finner nødvendig i forbindelse med behandlingen av søknaden. I nødvendighetskriteriet ligger det at opplysningsplikten er begrenset, og at bare relevante opplysninger for å kunne behandle søknaden i tråd med forskriften vil kunne kreves.

Til § 9

Bestemmelsen pålegger Kulturdirektoratet å fastsette og kunngjøre søknadsfrister. Se ellers omtale under punkt 3.3.

Til § 10

Første ledd slår fast at Kulturdirektoratets kontrollregime skal basere seg på en risiko- og vesentlighetsvurdering. En vesentlighetsvurdering innebærer at kontrollen baserer seg på hva det anses som vesentlig å kontrollere, for eksempel basert på tilskuddsbeløpets størrelse. En risikovurdering innebærer at Kulturdirektoratet kontrollerer tilskuddsmottakere de mener er særskilt grunn til å følge opp. I tillegg innebærer kontrollregimet at det foretas tilfeldige stikkprøvekontroller.

Andre ledd gir Kulturdirektoratet hjemmel til å innhente opplysninger fra tilskuddsmottaker som er nødvendige for å gjennomføre kontrollen, og gir tilskuddsmottaker en plikt til å gi slike opplysninger. Om nødvendighetskriteriet, se merknad til § 8.

Til § 11

Bestemmelsen gir hjemmelsgrunnlag for tilbakebetaling. Bestemmelsen slår fast at Kulturdirektoratet *skal* kreve tilbake penger som er utbetalt i strid med forskriften. Kulturdirektoratet er imidlertid bundet av bakgrunnsrettens regler om ugyldighet og omgjøring mv., som legger en rekke begrensninger på adgangen til å omgjøre vedtak, særlig der omgjøringen er til ugunst for tilskuddsmottaker. Det vil derfor ofte finnes føringer for vurderingen av om tilskudd skal kreves tilbake eller ikke, på tross av at ordlyden gir Kulturdirektoratet en plikt til å kreve tilskudd tilbake.

Til § 12

Første ledd viser til forvaltningslovens regler om klage på enkeltvedtak, og opplyser at vedtak som er truffet i medhold av denne forskrift, kan påklages til Kultur- og likestillingsdepartementet.

Andre ledd slår fast at klager sendes Kulturdirektoratet innen 3 uker etter at melding om vedtaket er kommet frem til søker. Også dette følger forvaltningslovens system, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd.

Til § 13

Bestemmelsen fastslår at den nye forskriften trer i kraft x.x.2025.

6 Utkast til forskrift om insentivordning for ny dramatikk

Fastsatt av Kultur- og likestillingsdepartementet xx.xx.2024 med hjemmel i pengespilloven § 12.

§ 1. Formål

Ordningen skal stimulere til oppføring av ny dramatikk på et språk staten har ansvar for etter språklova.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder i hele Norges territorium, inkludert Svalbard og Jan Mayen.

§ 3. Forvaltning

Ordningen forvaltes av Kulturdirektoratet.

§ 4. Hvem kan motta tilskudd

Profesjonelle, produserende scenekunstinstitusjoner kan motta tilskudd etter denne forskriften.

§ 5. Tilskudd

Tilskudd gis til scenekunstinstitusjoner som har oppført ny dramatikk for et publikum.

Det gis tilskudd etter gjennomføring av urpremiere.

Dramatikken må være på et språk staten har ansvar for etter språklova.

Det gis ikke tilskudd til dramatiseringer av allerede eksisterende materiale.

§ 6. Tilskuddets størrelse

Det gis tilskudd som dekker inntil 40 prosent av dramatikerhonoraret.

Ordningen er rammestyrkt. Dersom samlet tildelingsbeløp overstiger disponibel ramme, skal tilskuddet avkortes prosentmessig likt for alle de støtteberettigede institusjonene.

§ 7. Krav til søknad

Søknad om tilskudd skal leveres elektronisk i den formen Kulturdirektoratet bestemmer.

Søknaden skal inneholde bekreftelse på at urpremiere er gjennomført, dokumentasjon på avtalt dramatikerhonorar, samt ellers det Kulturdirektoratet bestemmer at er nødvendig.

§ 8. *Opplysningsplikt*

Søker plikter å gi Kulturdirektoratet alle opplysninger som er nødvendige for å behandle søknaden.

§ 9. *Søknadsfrist*

Kulturdirektoratet skal fastsette og kunngjøre søknadsfrister.

§ 10. *Kontroll*

Kulturdirektoratet fører kontroll med at tilskuddet er brukt i tråd med forutsetningene, basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

Tilskuddsmottaker skal på forespørsel gi alle opplysninger som er nødvendige for at Kulturdirektoratet kan gjennomføre slik kontroll som nevnt i første ledd.

§ 11. *Bortfall av tilskudd og tilbakebetaling*

Dersom det er utbetalt tilskudd i strid med denne forskriften, skal Kulturdirektoratet kreve hele eller deler av tilskuddet tilbake.

§ 12. *Klageadgang*

Vedtak fattet av Kulturdirektoratet kan påklages til Kultur- og likestillingsdepartementet, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Klager sendes Kulturdirektoratet innen 3 uker etter at melding om vedtaket er kommet frem til søker.

§ 13. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft fra x.x.2025.